

NGA KOHURU.

I te Turei te 6 o nga ra o te marama nei, ka whakawakia a Wuruihi (Wolfe) e te Hupirimi Kooti i Poneke, mo tona kohurutanga i ona tamariki tokorua ki Pito-one, Poneke, i a Oketopa ka taha nei. I roa ai tona whakawakanga, he nui mo tona mae, katahi ano ia ka ahua matutu ake. I muri i tona patunga i ona tamariki, ka pupuhi ia i a ia ano, otira kaore ia i mate rawa. I muri iho ka tapahi ia i tona kaki ki te heu, otira kaore ano ia i tino mate rawa. Na runga i te kaha o te takata ka tino ora mai, otira i a ia e tu ana i roto i te whare whakawa e takai tonu ana ona mate.

I te tononga kia karo ia i a ia ka mea ia "Ko taku mahia kia hohoro toku ta. o. atia, kaore oku hiahia kia whakawakia."

I te ahiahi ka mutu te whakawa, ka puta hoki te whakataunga a te huiri:—"Kua hara, otira kia ngawari, no te mea i mahia taua hara i te mea e he ana nga whakauru ara e ahua porangi ana." Ka mea hoki te Tiati, kia tukua ki te Paremata, mana hoki e tautoko te kupu mo te aroha. Otira i te uinga kia Wuruihi, ka mea ia "Kaore rawa oku painga ki te ora, kotahi tonu taku mea ka tonu atu nei, ara kia whakamatea au i roto o nga haora e 48." I runga i enei kupu a Wuruihi, ka mariangi te roimata i nga kanohi o te iwi e noho ra i roto o te whare whakawa. He tangata pai tenei i mua, he tangata aroha ki tona wahine, atahia hoki i ona tamariki, chara i te tangata haurangi. Ki te whakauru iho e ahua porangi ana taua tangata i tana mahinga i tenei hara, a i te mea kua pai ake nei ona whakaaro ka kite ia i te he o tana mahi, kaore rawa ia i pai kia ora ia, ahakoa puta te kupu aroha a te Tiati. I runga i tona tono ka mau hoki te Tiati ki tona patae purgo me te wiri ano te ro i a ia e whakapuaki ana i te mate mo Wuruihi.

I te Mane, te 5 o nga ra o Pepuere, ka tupono tetahi aitua kia Kanihama (Cunningham) he tamaiti tane no Otepoti, 14 ona tau. Rokohina atu e ia nga tamariki a Kereana e riri ana, e mau ana hoki tetahi i te rakau hei patu mo tetahi. Ka riri e ia; ka whiua hoki te mea e mau rakau ana. I reira ano tetahi tamaiti pakeke ake ko Miripana (Milburn) te ingoa 12 ona tau. I karanga nui tenei kia Kanihama, kia waiho atu nga tamariki kia riri ana. Katahi ka hopukia e Kanihama ka whiua. Te whakatikanga ake o tera ko te nahi tonu, katahi ka whiua atu kia Kanihama, tu tonu ki te puku; mate tonu atu.

I te whakawakanga i kiia e te huiri chara i te kohuru, engari he tupono no te mate. Kaore a Miripana i mohio he nahi i roto o tona ringa.

NGA MANUAO KEI TE HANGAIA.

MO INGARANGI.

Kua puta te whakahaunga a te Kawana-tanga o Ingarangi kia hangaia etahi manuao tino kaha, kia ono, hei whakauru mo te ope manuao o Ingarangi. Ko te roa o te mea kotahi o nga taniwha nei e 405 putu, ko te whanui e 75 putu, ko nga tana 14,000. Tera e utaina etahi pu tino kaha ki runga, e tae ana ki te 21 maero te kaha o te haerenga o te mata. He maha nga pu nunui a te Ingarahi hei runga i ona manuao: ko te taimaha o etahi e tae ana ki te 100 tana; otira kaore i rite te kaha ki nga pu hou nei, ahakoa e 50 tana tonu te taimaha. E 450 aua tu pu hei te hangaia mo nga manuao o te Ingarahi, ko te utu £250,000.

MO TIAMANI.

I te huihuinga o nga Mimita o te Kawana-tanga o Tiamani i mua tata ake nei, ka whakaritea kia whakanekehia ake te kaute o nga manuao. Kua whakahaia hoki kia hangaia — 19 manuao tino kaha, e 8 manuao heteri, 15 manuao o etahi atu ahua. I whakaritea ano hoki kia nukuhia ake nga tangata mo nga manuao, ara kia whakaritea etahi tangata kia 33,746 hei whakauru mo nga tangata o naianei.

MO WIWI.

Kua puta te whakahaunga a te Kawana-tanga o Wiwi kia hangaia etahi manuao hou mona kia 177. He tino whakahaunga nui tenei, nui atu i nga manuao hou mo Ingarangi raua ko Tiamani ina huihuia. I penei te wehewehenga o enei manuao:— E 6 manuao tino kaha, e 5 manuao tere (heteri), e 27 manuao hopu topoti, 112 topoti, e 27-tima haere i raro i te moana. Ko te wehenga whakamutunga nei te mea whakamiharo. Ka kitea atu te manuao o te hoa-riri, ka ruku ki raro haere ai; poto noa nei tona pueatanga ake ki runga ki te titiro i te hoa-riri ka ruku ano. Te tatannga atu, ka tukua atu tona topoti ki te tukituki i te manuao o te hoa-riri, ka oma hoki ki tawhiti atu titiro mai ai. Ka timata te mahi o enei manuao i tenei tau, kia oti katoa hoki i te tau 1907. Ko te utu e £60,000,000.